

**EGZAMIN MATURALNY
OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015**

**JĘZYK KASZUBSKI
POZIOM ROZSZERZONY**

**PRZYKŁADOWE REALIZACJE ZADAŃ
I SCHEMATY PUNKTOWANIA
(A1, A2, A3, A4)**

GRUDZIEŃ 2014

Zadanie 1.1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru.	2.6. Zdający odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), a także prasowych (wiadomość prasowa, komentarz prasowy), uwzględniając zawarte w nich informacje.

Przykładowe rozwiązanie:

Wedle Christophera Moseleya przinđnosc gwěsnégò jãzėka zanólégò òd tegò, czė je òn przekazywóny dзецóm. Je tak temù, że jezlė jãzėk nie mdze przekazywóny nòmlódszémù pòkòleniu, tej przerwónò òstónie cygłosc pòsługiwaniò sã nym jãzėka, a kòsekwencją tegò mdze zadżiniácé tegò jãzėka.

Schemat punktowania:

1 pkt – za uargumentowaną odpowiedź

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 1.2. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru.	2.4. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie), potrafi wydzielić jego fragmenty i objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości.
--	--

Przykładowe rozwiązanie:

Autor wprowadzò òpiniã Christofera Moseleja pò to, bė pòcwierdzėc swój pòzdrzatk, że dzysdniowòsc jãzėka kaszėbsczégò je podobno do jãzėka Majów.

Schemat punktowania:

1 pkt – za poprawną odpowiedź

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 1.3. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru.	2.6. Zdający odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), a także prasowych (wiadomość prasowa, komentarz prasowy), uwzględniając zawarte w nich informacje.
--	---

Rozwiązanie:

B.

Schemat punktowania:

1 pkt – za podanie odpowiedzi B

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 1.4. (0–2)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru.	2.6. Zdający odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), a także prasowych (wiadomość prasowa, komentarz prasowy), uwzględniając zawarte w nich informacje.
--	---

Przykładowe rozwiązanie:

Wëmòwa titla tekstu je përnã ironicznô i wskôzëwô na òglowi jiwer sparłãczony z zachòwanim jãzëków etnicznych.

Schemat punktowania:

- 2 pkt – za wskazanie ironii i wyjaśnienie sensu tytułu
- 1 pkt – za wskazanie ironii lub wyjaśnienie sensu tytułu
- 0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 2.1. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru.	Zdający 2.6. Zdający odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), a także prasowych (wiadomość prasowa, komentarz prasowy), uwzględniając zawarte w nich informacje.
--	--

Przykładowe rozwiązanie:

Rozmajitosc jãzëkówò w Èuropejszi Ùnii je ùznòwónò za wòrtnotã.

Schemat punktowania:

- 1 pkt – za sformułowanie poprawnej tezy
- 0 pkt – za brak odpowiedzi

Zadanie 2.2. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru.	2.5. Zdający parafrazuje tekst.
--	---------------------------------

Przykładowe rozwiązanie:

Èuropejszczé Bióro Mòłëch Jãzëków

- a) mò sedzbã w Brukselë,
- b) słuži wespółòbòce spòlëznów pòsługiwającëch sã mòłima jãzëkama, chtërne przënòlégają do EÙ, mò zagwësnic midzë nima łączbã,
- c) realizëje téz rozmajité projektë wòzné dlò ùtrzëmaniò mòłëch jãzëków i rozwoju wiedzë na jich témã.

Schemat punktowania:

- 1 pkt – za podanie trzech informacji
- 0 pkt – za odpowiedź niepełną lub brak odpowiedzi

Zadanie 2.3. (0–2)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru.	2.6. Zdający odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), a także prasowych (wiadomość prasowa, komentarz prasowy), uwzględniając zawarte w nich informacje.
--	---

Przykładowe rozwiązanie:

Makdonaldizacjô ôznôczô masowã kùlturã, a cëdzëslów wskôzëwô na przenosné znaczenie tegò słowa.

Schemat punktowania:

2 pkt – za wyjaśnienie pojęcia „makdonaldizacjô” i zastosowanie funkcji cudzysłowu

1 pkt – za wyjaśnienie pojęcia „makdonaldizacjô” lub zastosowanie funkcji cudzysłowu

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 2.4. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru.	2.6. Zdający odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), a także prasowych (wiadomość prasowa, komentarz prasowy), uwzględniając zawarte w nich informacje.
--	---

Rozwiązanie:

D.

Schemat punktowania:

1 pkt – za wskazanie odpowiedzi D

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 2.5. (0–2)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru.	2.6. Zdający odczytuje sens tekstów artystycznych, publicystycznych (artykuł, reportaż), a także prasowych (wiadomość prasowa, komentarz prasowy), uwzględniając zawarte w nich informacje.
--	---

Przykładowe rozwiązanie:

Autor deklarëje sã jakno Kaszëba i twierdzy, że Kaszëbi muszã mieć starã ò swój jãzëk. Autor pòwiôdô, że: *Më sami – mòzëmë ë mùszimë je zwënëgòwac – żebë ju wnetka nicht naju za grãncama nie pitôl „Në, a gdzie są ne Kaszëbë?”*

Schemat punktowania:

2 pkt – za określenie stanowiska autora i podanie 1. argumentu

1 pkt – za określenie stanowiska autora lub podanie argumentu

0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 2.6. (0–1)

II. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych o różnorodnej tematyce, formie i długości w różnych warunkach odbioru (wymagania z III etapu kształcenia).	2.4. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów [...]) (wymagania z III etapu kształcenia).
--	---

Przykładowe rozwiązanie:

- 1) swòbòda
- 2) niewòla

Schemat punktowania:

- 1 pkt – za poprawne wskazanie dwóch antonimów
0 pkt – za błędną odpowiedź lub brak odpowiedzi

Zadanie 3.

IV. Przetwarzanie tekstu sformułowanego w języku kaszubskim ustnie lub pisemnie; zmiana formy przekazu ustnego lub pisemnego.	4.2. Zdający przekazuje w języku polskim główne myśli lub wybrane informacje z tekstu w języku kaszubskim.
---	--

Przykładowa realizacja zadania:

Początki grupy literatów „Zymk” sięgają jesieni 2000 roku, kiedy to Roman Drzeżdżon, a także Michał Pieper zaczęli półprywatną dyskusję nad kondycją współczesnej kaszubskiej literatury. Potrzeba odniesienia swoich obserwacji do myślenia innych doprowadziła do tego, że w marcu 2001 roku odbyło się pierwsze szersze spotkanie młodych twórców, którzy piszą po kaszubsku, w gościnnych salach Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie. Wówczas to Grzegorz J. Schramke powiązał porę roku z wiekiem autorów i zaproponował nazwę „Zymk” jako wyodrębnioną dla ludzi, którzy chcieli tworzyć literaturę w języku kaszubskim we wszelkich formach poezji, prozy i utworów dramatycznych. Grupa młodych twórców kaszubskich w momencie założenia składała się z około dwudziestoletnich i trzydziestoletnich osób. W dalszych jednak latach ich młodość przeszła w dojrzałość, choć jak podkreślają członkowie grupy „Zymk”, to o młodość duchową chodzi w ich nazwie, a nie o biologiczny wiek.

Schemat punktowania:

Części semantyczne	Szczegółowa Punktacja	Ogólna punktacja
<i>Zôczątczi ... kaszëbsczi lëteraturë. Za przetłumaczenie słów: karna, òbgòdkã Za zrozumienie całości:</i>	1+1 1	3
<i>Brëkòwnota ... w Wejrowie. Za przetłumaczenie słów: brëkòwnota, strëmiannikù, zëndzenié Za zrozumienie całości:</i>	1+1+1 1	4
<i>Wnenczas ... na binã. Za przetłumaczenie słów i wyrażen: cząd rokù, zabédowòł,</i>		

wëapartnienié, dokazów, binã Za zrozumienie całości:	1+1+1+1+1 1	6
Karno młodëch ... trzëdzescëlatnëch lëdzy. Za przetłumaczenie słowa: sztóce Za zrozumienie całości:	1 1	2
W dalszich ... biologiczny wiek. Za przetłumaczenie słów: równak, dozdrzenialosc, pòdczorchiwają, nôleżnicë Za zrozumienie całości:	1+1+1+1 1	5
		20

Zadanie 4.

Temat 1. Czë terôczasnô kaszëbizna wcyg brëkùje herojów na miarã Ramùsa? Rozważë problem na spòdlim pòdónégò fragmentu pòwiescë *Žëcé i przigòdë Remùsa Aleksandra Majkòwsczegò* nawlekającë téż do całégò dokazu i jinégò tekstu kùlturë. Twòja robòta miaLABë miec co nòmni 300 słówów.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>III. Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim oraz wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim i polskim; posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych).</p> <p>V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.</p>	<p>Zdający:</p> <p>3.1. wypowiada się w następujących formach: rozprawka, recenzja, interpretacja utworu literackiego;</p> <p>3.4. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>5.2. rozpoznaje problematykę utworu;</p> <p>5.3. odczytuje treści symboliczne utworu;</p> <p>5.4. wskazuje zastosowane w utworze językowe środki artystycznego wyrazu oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji) i określa ich funkcje;</p> <p>5.8. rozpoznaje podstawowe motywy, aluzje literackie, symbole kulturowe i znaki tradycji oraz określa ich funkcje w utworze; rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi;</p> <p>5.9. wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto); konteksty literackie, kulturowe;</p> <p>5.11. dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.</p>

Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej

A	Określenie problemu	B	Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu	
6	Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	6	Stanowisko adekwatne do tekstu i pełne	2	Brak błędów rzeczowych	4	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	3	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące	
4	Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	4	Stanowisko adekwatne do tekstu, ale niepełne			2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	
2	Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	2	Stanowisko częściowo adekwatne do tekstu													
0	Brak określenia problemu lub problem niezgodny z tekstem	0	Brak stanowiska lub stanowisko nieadekwatne do tekstu			0	Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Przykładowa realizacja zadania

„Žėcė i przigòdė Remusa” Aleksandra Majkowskiego to powieść najwybitniejszego pisarza z kręgu Modokaszubów, jednakże główna postać tej książki więcej ma cech bohatera romantycznego niż młodopolskiego. Tytułowy bohater - Remus to jednostka, mająca do spełnienia specjalną i ważną misję. Jest on indywidualistą i idealistą, wyróżniającym się odwagą i hartem ducha. Jednak należy postawić pytanie, czy w realiach, przedstawionych w powieści, był on w stanie poprowadzić lud kaszubski ku odrodzeniu, nie tylko duchowemu?

Mimo wszystko, bohaterów, o formacie ducha podobnym do Remusa, bardzo potrzeba współczesnej społeczności kaszubskiej. Potrzeba ludzi, którzy nie wstydziliby się swojej małej ojczyzny i rodzimego języka oraz takich, którzy potrafiliby poświęcić się działalności na rzecz Kaszub i kaszubszczyzny.

Postać Remusa powinna być wzorem dla współcześnie żyjących Polaków, nie tylko Kaszubów. W powieści A. Majkowskiego jest to postać symboliczna. Niepozorny chłopiec „o skażonej mowie”, parobek, zajmujący się pasaniem bydła i pracami w polu, potem handlarz sprzedający książki na odpustach i jarmarkach, okazuje się indywidualnością nieprzeciętną, powołaną do wielkich zadań. Konsekwentnie dąży do realizacji postawionych sobie celów: wybawienia zapadłego zamku i przeniesienia przez wodę zaklętej królewianki. Zapadły zamek to symbol Ziemi Kaszubskiej, natomiast zaklęta królewianka symbolizuje naszą kaszubską tożsamość, naszą mowę oraz kaszubską duszę. Aby przenieść królewiankę przez głęboką wodę i aby wybawić zapadły zamek, Remus musi pokonać szereg przeszkód i przeciwności, walczy z demonami i zjawami, takimi jak Strach, Trud i Niewarto, a także ze złym duchem Arymanem i wszechobecnym Smętkiem. Remus ma przywódczą misję poprowadzenia kaszubskiej społeczności ku odrodzeniu, ku wolności, ku uświadomieniu braciom Kaszubom i sobie własnej tożsamości etnicznej. Był on herosem, niosącym „skrę Ormuzda” między prosty lud kaszubski. Ale kaszubski znaczy w powieści POLSKI. Remus ucząc się historii Kaszub, uczy się jej w kontekście historii Polski. Walcząc o odrodzenie Kaszub, walczy o odrodzenie Polski. Remusa trzeba zaliczyć do idealistów, którzy swoją aktywnością, konsekwentną postawą niosą nadzieję Kaszubom na odrodzenie języka kaszubskiego i wyzwolenie z pruskiej niewoli. Jednak jego znajomość przeszłości i współczesnych jemu układów geopolitycznych jest znikoma, brak mu „widu” - wiedzy. Ma go tyle, ile go zdobywa podczas rozmów z księdzem Pawłem na Glonku i w czasie nauk, udzielanych mu przez powstańca pana Józwa, to za mało. Oni rozpalają w nim „wid” chęć walki ze złem, któremu na imię Smãtk. Jako chłopiec nie wierzył we własne siły, a brak mu

było wiary, kiedy był już dorosłym. Gdy trzyma paproć w ręce, by wezwać do siebie lud zebrany na górze Łysce, zapominał co ma powiedzieć i paproć w jego ręku więdnie, bo wspomnienia z przeszłości, minionych chwil na Glonku z Klementyną, prywatne, osobiste sprawy przesłaniają mu rzeczywistość i wygrywa Smãtk.

Podobnie stało się w „Weselu” Stanisława Wyspiańskiego – Jasiiek zgubił „złoty róg”, który wypadł z kieszeni, gdy podnosił z ziemi czapkę z pawimi piórami. Nie zadął więc w róg i weselnicy tańczyli „taniec chochoła”, zamiast udać się do powstania.

Remus rezygnuje z bezpiecznego życia u boku ukochanej kobiety i syna, by iść do celu drogą wiary i prawdy. Jest to powtórka wątku z „Konrada Wallenroda” Adama Mickiewicza, gdzie bohater rezygnuje z miłości do ukochanej kobiety, by służyć ojczyźnie i walczyć o jej wolność. Również na obrazach Grottgera widzimy sceny, w których żołnierze żegnają rodziny, i udają się na powstańcze ścieżki, by walczyć o wolność zniewolonej ojczyzny. Piosenki żołnierskie powtarzają motyw wyboru walki o wolność ojczyzny: „Bywaj dziewczę zdrowe, ojczyzna mnie woła, idę za kraj walczyć wśród rodaków koła”, bo „pójdziem, gdy zabrzmi złoty róg”. Wszystkie powstania narodowe były przykładem wyboru i poświęcenia dla wyższych spraw.

Działaczy, idealistów podobnych do Remusa, którzy uwierzyli, że młode pokolenie zrozumie potrzebę ratowania królewianki, w historii Kaszub było wielu, są to między innymi wielkie osobowości, nagradzane wspólnie przez Klub Studencki „Pomorania” Medalem Stolema i Gdyński Oddział ZKP „Skrami Ormuzdowymi”. Jest to wielka rzesza działaczy takich jak m.in., Lech Bądkowski, Tadeusz Bolduan, Izabella Trojanowska, Jan Trepczyk, Bernard Sychta, Wojciech Kiedrowski. Nie bez przyczyny nazwano Antoniego Abrahama, ks. Hilarego Jastaka czy Karola Kreftę „królami Kaszubów” – ich postawa i walka o wolność Kaszub i Polski zapisała się złotymi literami na kartach historii małej i wielkiej ojczyzny.

Czy takich osób potrzebuje kaszubszczyzna także dzisiaj? Żyjemy w innej rzeczywistości – mamy wolną ojczyznę, Kaszubi czują się doceniani i szanowani, nasz język rozwija się dynamicznie we wszystkich dziedzinach. Gdyby powstał między nami dziś wszyscy wymienieni w tej pracy, trudno byłoby im uwierzyć, że ich walka nie poszła na marne, że „Kaszëbskô wstała i zaccinô jic na nowò”.

Jednak i współcześnie każdy dzień potrzebuje ludzi zbrojnych w „miecz i wid”, którzy konsekwentnie dążą do realizacji szlachetnych celów, kochających swoją małą ojczyznę i miłujących swój ojczysty język kaszubski.

Poziom wykonania

A. Określenie problemu: 6 pkt – zgodne z tekstem i pełne, odtworzenie problemu oraz sformułowanie i uzasadnienie interpretacji historycznymi uwarunkowaniami.

B. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu: 6 pkt. – odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniające stanowisko zdającego.

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt – brak błędów rzeczowych.

D. Zamysł kompozycyjny: 4 pkt – kompozycja funkcjonalna, segmentacja i uporządkowanie tekstu zgodne z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi; wyodrębnione językowo i graficznie części pracy logicznie i konsekwentnie uporządkowane.

E. Spójność lokalna: 2 pkt – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu: 3 pkt – stosowny, środki językowe dostosowane do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi i sytuacji, celowo zastosowane konstrukcje składniowe oraz jednostki leksykalne; konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem.

G. Poprawność językowa: 4 pkt – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 3 pkt – zapis w pełni poprawny.

Temat 2. Dokònój przërównawczy interpretacji pòdònëch dokazów. Twòja robòta miałabë miec co nômni 300 słowów.

<p>III. Tworzenie wypowiedzi ustnych w języku kaszubskim oraz wypowiedzi pisemnych w języku kaszubskim i polskim; posługiwanie się rozwiniętym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych).</p> <p>V. Analiza i interpretacja tekstów kultury.</p>	<p>Zdający:</p> <p>3.1. wypowiada się w następujących formach: rozprawka, recenzja, interpretacja utworu literackiego;</p> <p>3.4. tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie);</p> <p>5.2. rozpoznaje problematykę utworu;</p> <p>5.3. odczytuje treści symboliczne utworu;</p> <p>5.4. wskazuje zastosowane w utworze językowe środki artystycznego wyrazu oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji) i określa ich funkcje;</p> <p>5.4.R. przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich;</p> <p>5.8. rozpoznaje podstawowe motywy, aluzje literackie, symbole kulturowe i znaki tradycji oraz określa ich funkcje w utworze; rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi;</p> <p>5.9. wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto); konteksty literackie, kulturowe;</p> <p>5.11. dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości regionalne, narodowe i uniwersalne.</p>
--	---

Kryteria oceny interpretacji porównawczej

A	Koncepcja porównywania utworów	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu				
4	Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna	9	Uzasadnienie trafne, pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	3	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	3	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące				
2	Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	6	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione							2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczone zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
1	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami	3	Uzasadnienie częściowo trafne							1	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczone zaburzenia spójności	1	Znaczone zaburzenia spójności	1	Znaczone zaburzenia spójności	1	Liczne błędy rażące
0	Koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównawczą	0	Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące				

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 1 punkt, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Przykładowa realizacja zadania

Wiersz Aleksandra Majkowskiego Zbùdzëta sã, Kaszëbë! oraz utwór liryczny Jana Karnowskiego Pùstò noc sã dziełami poetyckimi, które powstały mniej więcej w tym samym czasie. Majkowski i Karnowski byli rówieśnikami, doskonale się znali i przyjaźnili się ze sobą, oboje należeli do tworzącej w pierwszej połowie XX wieku grupy literackiej młodokaszubów. Tym, co łączy oba te wiersze, są nastroje katastroficzne, tematyka zatracenia wartości związanych z poczuciem naszej etnicznej tożsamości i świadomości, motyw ginącej kaszubszczyzny. Problem ten dość często pojawiał się w literaturze kaszubskiej, nie tylko tej dawniejszej, ale i współczesnej. Przykładem współczesnego utworu, w którym pojawia się problem zatracenia wartości powiązanych z naszą kaszubską etniczną tożsamością jest wiersz Tren jesz I Janusza Mamelskiego.

*Utwór Zbùdzëta sã, Kaszëbi! zbudowany jest z ciągu eksklamacji, wzywających społeczność kaszubską, aby zatroszczyła się o ginącą rodzimą mowę i kulturę. Podmiot liryczny ma jeszcze nadzieję na możliwość uratowania kaszubszczyzny od zatracenia, poeta pisze: *To nie je na żòdny planece pisóné, / Że zdżiną Kaszëbë ze swiata nieznóné.* Perspektywa ginącej kaszubskiej mowy jest bliska, lecz w poczuciu podmiotu lirycznego sytuację tę można jeszcze odmienić. Jednakże do tego potrzebne jest zaangażowanie ludu kaszubskiego. Wyliczone w wierszu wartości takie, jak ojczyzna, wiara i kaszubska dola powinny się znaleźć pod szczególną ochroną, tylko wówczas nie obejmie nas niewola. Utwór kończy się optymistycznym wyznaniem podmiotu lirycznego, który wierzy, że jest jeszcze szansa na uratowania kaszubszczyzny: *I jedno nas łączy w lud jeden ògniwò, / I jedno zakwitnie redosné nóm żniwò!**

*Wiersz Jana Karnowskiego Pùstò noc nie przynosi już tej nadziei, która była obecna w powyżej omówionym utworze poetyckim Majkowskiego. W liryku autorstwa Karnowskiego obecny jest ten sam motyw, który pojawił się w utworze Alojzego Nagla *Nie spiéwój pùsti nocë*, podmiot liryczny wiersza Nagla wzywa, aby nie śpiewać pustej nocy kaszubszczyźnie, aby nie grzebać naszych pieśni, naszych tradycji, naszej mowy. U Nagla podobnie jak we wspomnianym wyżej utworze Majkowskiego *Zbùdzëta sã, Kaszëbi!* jest nadzieja, że kaszubszczyzna doczeka jeszcze lepszych dni. W wierszu Karnowskiego natomiast takiej nadziei już nie ma. Poeta przedstawia nam obraz smutnego cmentarza, na którym pochowane zostały pieśni kaszubskie, symbolizujące tutaj całą kaszubską tradycję oraz naszą rodzimą mowę: *Smùtno jak czej na smâtòrzu, / Tam gdzie piérwi bëło gwësnie – / Dòwno òni pòchòwelë / Nasze spiéwë, nasze piesnie!* Pesymistyczny nastrój wiersza podkreśla ciemna kolorystyka: *Miesąc w czòrnëch brodzy chmùrach; kwitną szaré wrzosé.* Cała przyroda*

zachowuje się tak, jakby oplakiwała czyjąś śmierć, zantropomorfizowane noce płaczą gorzkimi rosami, wrzosa kwitną na szaro, skowronek stulił swoje skrzydła, a bocian zamilkł i już nie klekoce. Także ludziom leją się łzy z oczu. Cały wiersz przepelnięty jest nostalgią, smutkiem, żalem za czymś, co minęło bezpowrotnie. Rozpacz i żaloba spowodowane są nieodwracalnym zatraceniem kaszubskich wartości i kaszubskiego języka.

Oba wiersze, utwór Majkowskiego Zbùdzëta sã, Kaszëbë! oraz liryk Karnowskiego Pùstô noc dotyczą zaprzepaszczenia kaszubskiej kultury, a w szczególności odejścia od posługiwania się kaszubską mową. Majkowski widzi jeszcze szansę na odbudowanie, przywrócenie tego, co ulega zapomnieniu, wiersz jest pełen nadziei i jednocześnie wzywa Kaszubów do działania. Karnowski w swoim utworze nie wierzy już z jakąkolwiek zmianę sytuacji, wiersz ten ma charakter trenu oplakującego zatracone wartości kaszubskie.

Poziom wykonania

A. Koncepcja porównywania utworów 4 pkt – niesprzeczna i spójna, znajduje potwierdzenia w obu tekstach; porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne; wypowiedź w wystarczający sposób dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.

B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej: 9 pkt – trafne i pogłębione, zawiera wyłącznie powiązane z tekstami argumenty, które wynikają ze sfunkcjonalizowanej analizy; jest osadzone nie tylko w tekstach, ale także w potwierdzonych tekstami i przyjętą koncepcją porównywania utworów kontekstach.

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt – brak błędów rzeczowych.

D. Zamysł kompozycyjny: 3 pkt – kompozycja funkcjonalna, segmentacja i uporządkowanie tekstu zgodne z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi; wyodrębnione językowo i graficznie części pracy logicznie i konsekwentnie uporządkowane.

E. Spójność lokalna pełna: 2 pkt – nieznaczące zaburzenia spójności.

F. Styl tekstu: 3 pkt – stosowny, środki językowe dostosowane do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi i sytuacji, celowo zastosowane różnorodne konstrukcje składniowe, bogate słownictwo; konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem.

G. Poprawność językowa: 4 pkt – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 3 pkt – zapis w pełni poprawny.